

Analyse – nasjonale prøver på 8. og 9. trinn

Høsten 2017 gjennomførte rundt 120 000 elever nasjonale prøver i lesing, regning og engelsk på 8. trinn, og lesing og regning på 9. trinn.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 09.11.2017

Nasjonale prøver gir skoler og kommuner kunnskap om hvordan elevene gjør det i lesing, regning og engelsk. Resultatene hjelper lærere, rektorer, kommuner og myndigheter i arbeidet med å gi alle elever god undervisning.

Elevenes resultater regnes om til poeng på en fast skala, der 50 er snittet på 8. trinn. Elevene plasseres også på et mestringsnivå, der 1 er lavest og 5 er høyest.

Elevene på 9. trinn gjennomfører samme prøve i regning og lesing som elevene på 8. trinn. Det nasjonale snittet er derfor som forventet høyere på 9. trinn enn på 8. trinn.

Vi anbefaler å se gjennomsnittresultat og fordeling av elever på mestringsnivå i sammenheng. [Se beskrivelser av mestringsnivåene og poenggrensene for disse.](#)

Måling av utvikling over tid

Fra og med 2014 kan du sammenlikne resultatene for regning og for engelsk over tid. Du kan gjøre det samme med leseresultatene fra og med 2016.

Det betyr at det i årene som kommer blir det lettere for skoleledere og kommuner å se effekten av lokale lærings- og utviklingstiltak. Først etter noen år er det mulig å se eventuelle trender.

For å kunne måle utvikling over tid, trenger vi en felles skala. For å få til dette, lenker vi prøvene fra ulike år

sammen ved hjelp av såkalte ankeroppgaver. [Les mer om det her.](#)

Sammendrag

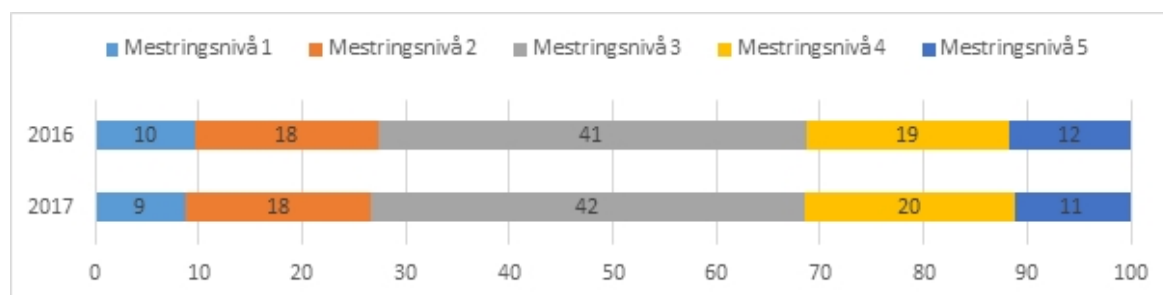
- Det er i snitt ingen endringer i elevenes poeng i lesing, regning og engelsk på 8. trinn.
- Det er kun marginale endringer i prestasjonene fra 2016 til 2017 i de fleste fylkene og i de største kommunene.
- I Finnmark er det færre elever på de to laveste mestringsnivåene på alle prøvene på 8. trinn.
- Flere gutter enn jenter presterer på de øverste mestringsnivåene i regning, mens i lesing er det flest jenter på de øverste mestringsnivåene. I engelsk presterer guttene og jentene jevnt.

Nasjonale resultater

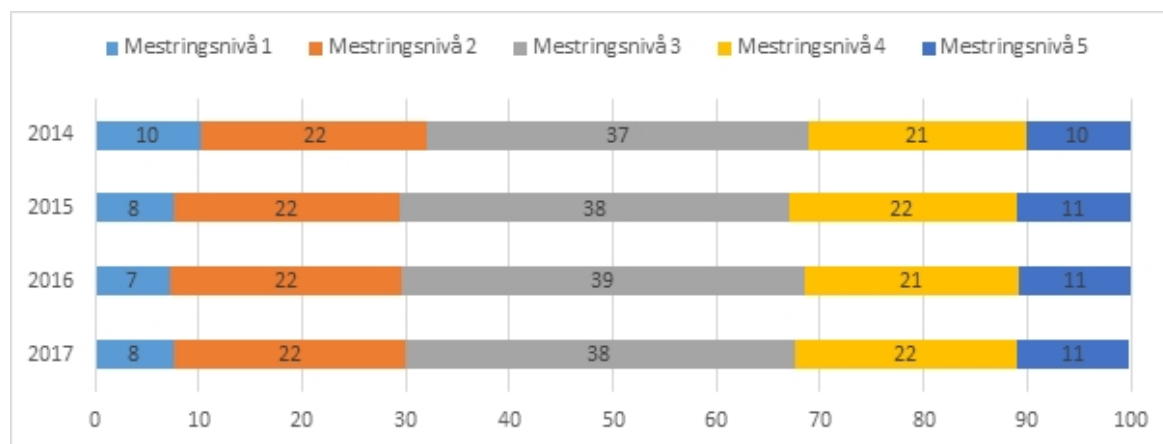
Små endringer i prestasjoner over tid

På nasjonalt nivå er det ingen endring i poeng fra 2016 til 2017. Andelen på laveste mestringsnivå (nivå 1) i regning gikk litt ned fra 2014 til 2015, men endrer seg ikke ytterligere fra 2015 til 2017. Fordelingen av elever på mestringsnivå er stabil for lesing og engelsk.

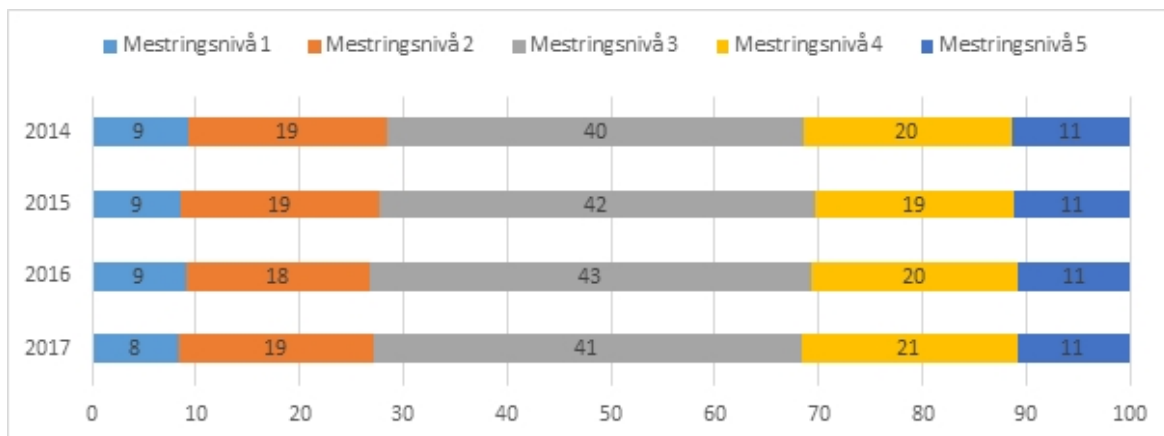
Figur 1. Elever på 8. trinn i lesing, fordelt på mestringsnivå, 2016-2017. Prosent.

Figur 2. Elever på 8. trinn i regning, fordelt på mestringsnivå, 2014-2017. Prosent.

Figur 3. Elever på 8. trinn i engelsk, fordelt på mestringsnivå, 2014-2017. Prosent.

Fordeling på mestringsnivå for 8. og 9. trinn i lesing og regning i 2017

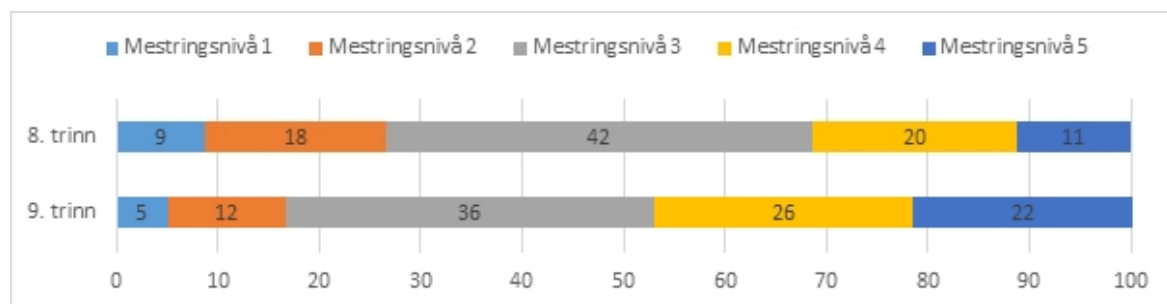
I lesing og regning blir det gjennomført nasjonale prøver også på 9. trinn. Elevene på 9. trinn gjennomfører samme prøve som elevene på 8. trinn. Elevene på 9. trinn presterer i snitt 4 poeng mer i regning og lesing enn elevene på 8. trinn. Fordi elevene på 9. trinn har gått ett år lenger på skolen, og er ett år eldre, samsvarer dette med vår forventning om at de vil prestere bedre på prøven enn elevene på 8. trinn.

På 9. trinn er det halvparten så mange elever som presterer på laveste mestringsnivå, og dobbelt så mange som presterer på høyeste mestringsnivå, som på 8. trinn.

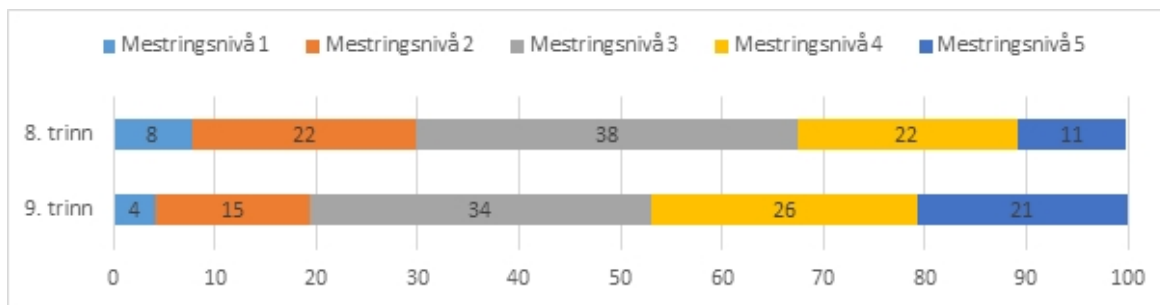
På 9. trinn presterer totalt 5 prosent, rundt 3 000 av elevene, på laveste mestringsnivå i lesing. I regning presterer 4 prosent av niendeklassingene, omtrent 2 400 av elevene, på laveste mestringsnivå.

Vi ser tilsvarende forskjeller i lesing og regning når vi måler ferdighetene til det samme elevkullet på 8. trinn i 2016 og 9. trinn i 2017.

Figur 4. Elever på 8. og 9. trinn i lesing, fordelt på mestringsnivå, 2017. Prosent.

Figur 5. Elever på 8. og 9. trinn i regning, fordelt på mestringsnivå, 2017. Prosent.

Flere som fritas og færre som ikke deltar på nasjonale prøver

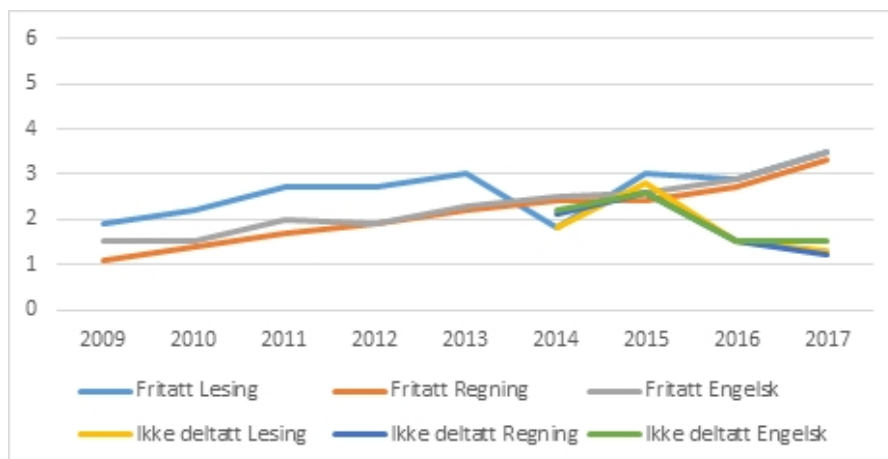
Deltakelsen på de tre nasjonale prøvene på 8. trinn er generelt høy, 95 prosent. Skolene fritar kun 3,5 prosent av elevene i lesing og engelsk, og 3,3 prosent i regning. Av nær 62 000 registrerte elever tilsvarer det 2 000 elever.

Dette er elever med enkeltvedtak om enten spesialundervisning eller særskilt språkopplæring. Disse kan bli fritatt fra nasjonale prøver når det er klart at resultatet fra prøven ikke vil ha noen betydning for den videre opplæringen til eleven. I tillegg til fritatte elever, er det også elever som ikke deltar på prøvene på grunn av dokumentert eller udokumentert fravær. På de tre prøvene på 8. trinn er dette 1,2-1,5 prosent i 2017, noe som tilsvarer rundt 700-900 elever.

På 9. trinn fritas 3,6 prosent i lesing og 3,4 prosent i regning.

Andelen som fritas øker med 0,6 prosentpoeng på alle prøvene på 8. trinn fra 2016 til 2017. Samtidig går andelen med «ikke deltatt» ned med 0,2 prosentpoeng i lesing og 0,3 prosentpoeng i regning. Samlet sett går derfor deltakelsen litt ned sammenlignet med i fjor.

Figur 6. Elever som fritas fra eller ikke deltar* på nasjonale prøver i lesing, regning og engelsk på 8. trinn, 2009-2017. Prosent.

* Fra og med 2014 ble også elever som mangler registrering av årsaken til fraværet, inkludert i kategorien «ikke deltatt».

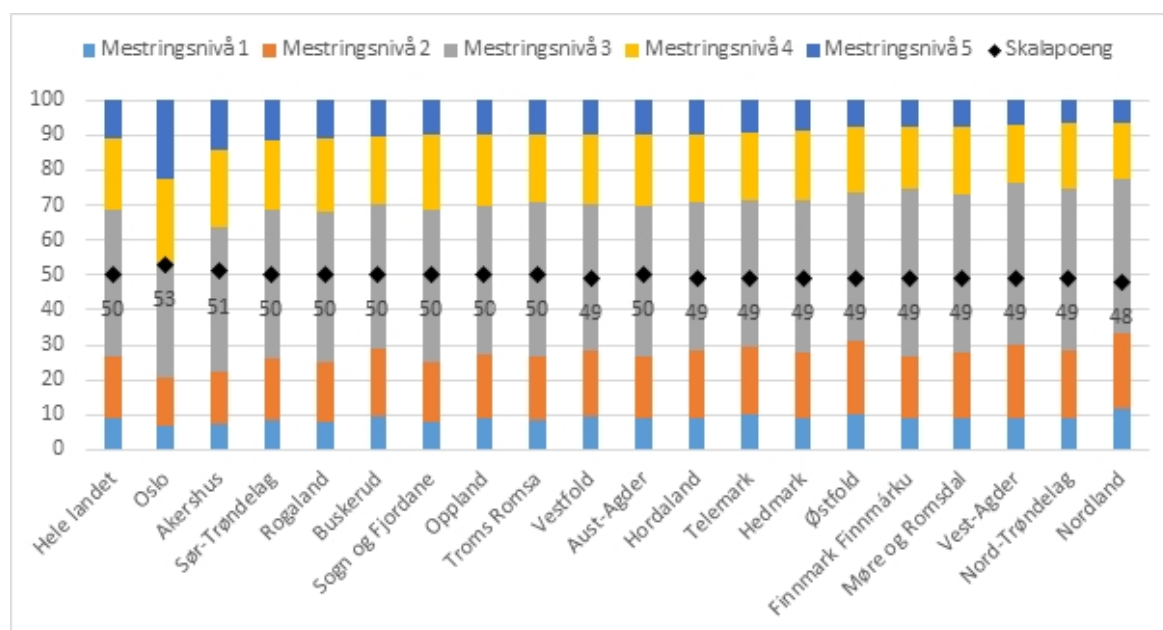
Resultater for fylker

Færre elever på 8. trinn i Finnmark presterer på de to laveste mestringsnivåene

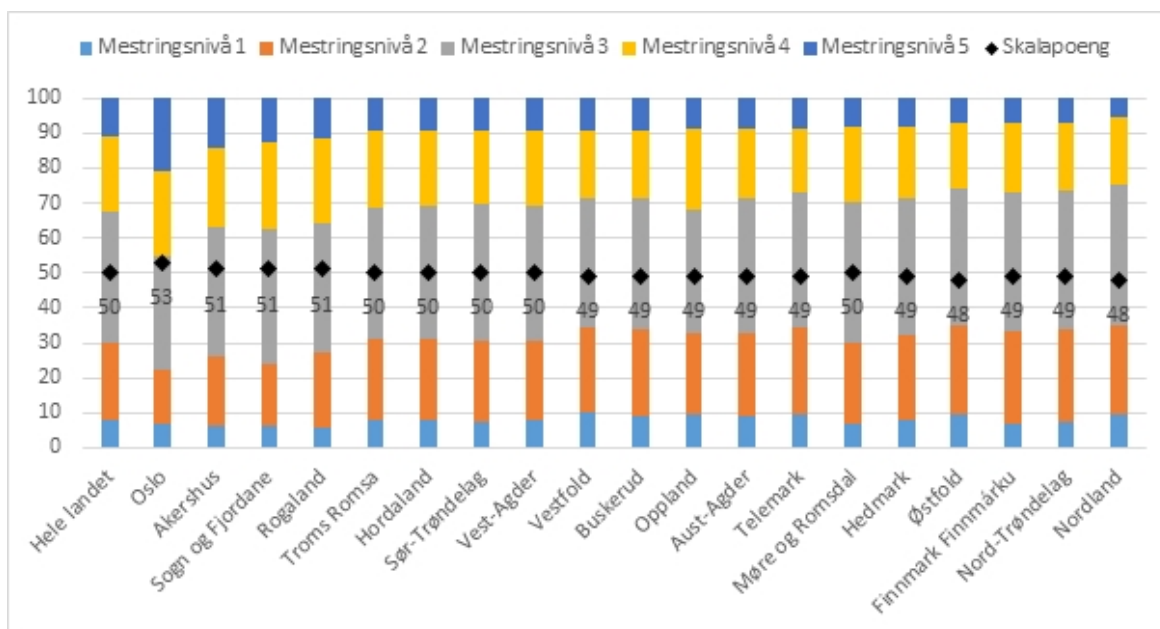
Det skiller fem poeng på samtlige prøver mellom fylkene med høyest og lavest poeng. Fordelingen av elever på mestringsnivå viser tydelig at andelen elever på høyeste mestringsnivå varierer mest mellom fylkene. Det er særlig Oslo som skiller seg ut. I Oslo presterer om lag 20 prosent av elevene på det øverste mestringsnivået. Når det gjelder andelen elever på laveste mestringsnivå, er forskjellen mellom Oslo og de andre fylkene ikke så stor. Vi ser det samme mønsteret for engelsk og regning. Regionale forskjeller i elevresultater speiler ofte befolkningens utdanningsnivå. Befolkningens utdanningsnivå i Oslo er betydelig høyere enn i de andre fylkene (SSB 2017).

Elevenes prestasjoner i de fleste fylkene endrer seg marginalt fra 2016 til 2017. Unntaket er Finnmark. I Finnmark øker elevenes prestasjoner med to poeng i regning, og ett poeng i engelsk og lesing. Dette innebærer at andelen elever på de to laveste mestringsnivåene i regning er redusert med åtte prosentpoeng. Tilsvarende er det ni prosentpoeng færre av elevene som presterer på de to laveste nivåene i lesing og seks prosentpoeng færre i engelsk. I regning er det i tillegg en økning i andelen på de to øverste mestringsnivåene på 7 prosentpoeng i Finnmark.

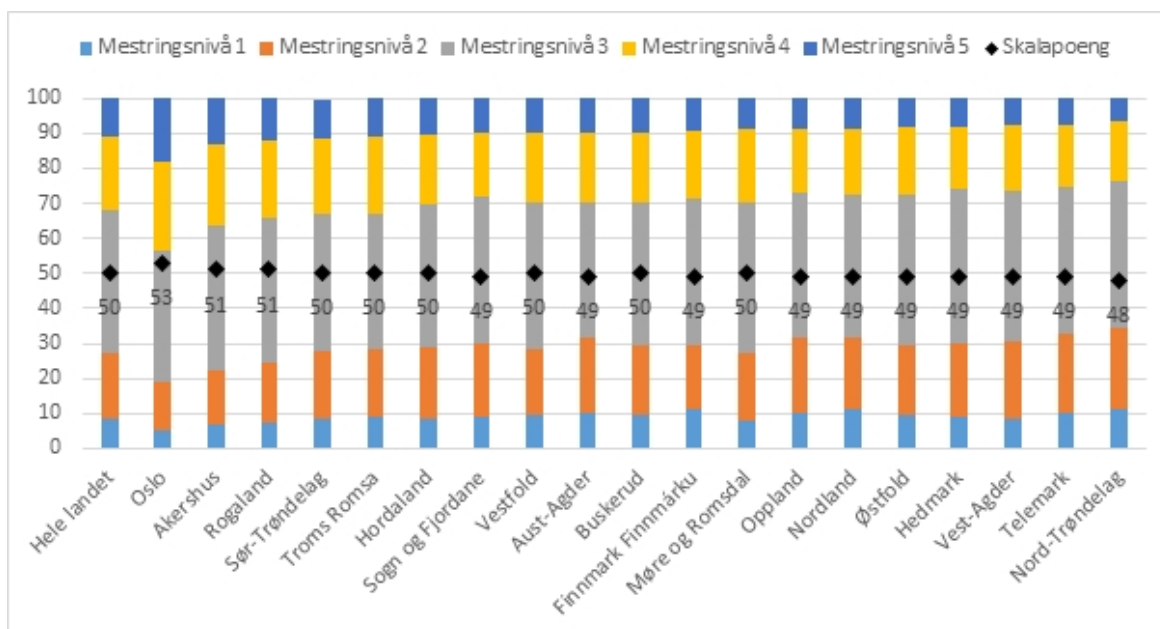
Figur 7. Gjennomsnittlige poeng og elever fordelt på mestringsnivå for fylker, lesing 8. trinn, 2017. Prosent.

Figur 8. Gjennomsnittlige poeng og elever fordelt på mestringsnivå for fylker, regning 8. trinn, 2017. Prosent.

figur 9. Gjennomsnittlige poeng og elever fordelt på mestringsnivå for fylker, engelsk 8. trinn, 2017. Prosent.

Deltakelsen på nasjonale prøver på 8. trinn varierer mye mellom fylkene

Fritaksprosenten varierer fra 6 prosent i noen fylker til 2 prosent i andre fylker. Andelen elever som ikke deltar varierer fra 3 til 1 prosent. Akershus skiller seg ut ved å ha klart lavest fritaksprosent på alle prøvene. Blant fylkene med høyest fritaksprosent er det mer jevnt. Oslo er gjennomgående blant de med lavest andel elever som ikke har deltatt, mens Nordland har høyest andel som ikke deltar på alle prøvene.

Når det gjelder andelen som fritas, er det gode grunner til at denne varierer mellom fylkene. Hvor mange elever som fritas i et fylke, har nær sammenheng med hvor mange elever som har vedtak om særskilt språkopplæring eller spesialundervisning. Det er derimot ingen gode grunner til at andelen som ikke deltar

skal variere mellom fylkene i så stor grad.

Andelen som fritas øker fra 2016 til 2017 for mange av fylkene, samtidig som færre elever registreres som ikke deltatt. Dette kan tyde på bedre registrering.

Se statistikkene våre for fylkesvis oversikt over andelen elever som er fritatt eller av andre grunner ikke har deltatt.

Resultater for de ti største kommunene

Elevenes prestasjoner i de ti største kommunene endrer seg marginalt fra 2016 til 2017. I Drammen øker riktignok elevenes prestasjoner fra 47 til 49 skalapoeng i lesing, og andelen elever på de to laveste mestringsnivåene reduseres med seks prosentpoeng. Fra 2015 til 2016 var det derimot en tilsvarende nedgang, slik at elevenes prestasjoner i 2017 er på nivå med prestasjonene i 2015.

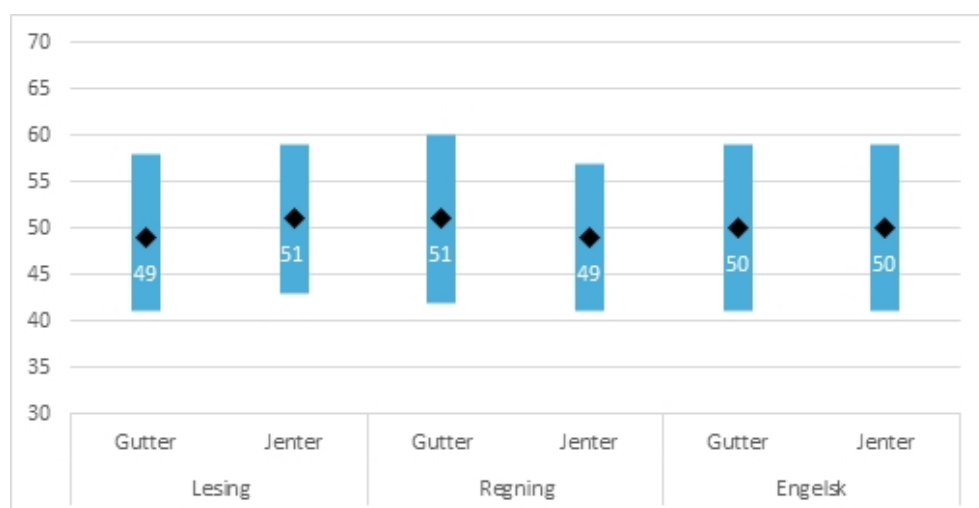
Se statistikkene våre for oversikt over resultatene fra de ti største kommunene.

Forskjeller mellom gutter og jenter

Gutter og jenter på 8. trinn fordelt på mestringsnivå i 2017

Jentene presterer i snitt to poeng høyere enn guttene i lesing. I regning presterer guttene to poeng høyere enn jentene. I engelsk presterer både guttene og jentene i snitt på 50 skalapoeng. Dette bildet har ikke endret seg fra 2014.

Figur 10. Gjennomsnittlige poeng og spredning på nasjonale prøver i lesing, regning og engelsk for gutter og jenter på 8. trinn, 2017.

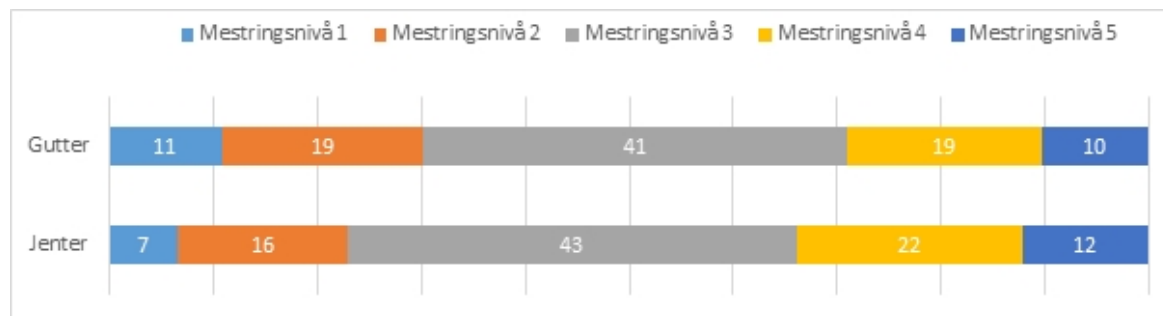

Selv om forskjellene i skalapoeng er små, viser fordelingen av elever på mestringsnivå likevel noen særtrekk for gutter og jenter. Det er generelt litt flere jenter enn gutter som presterer på mellomste mestringsnivå. I lesing er det flere jenter enn gutter som presterer på de to øverste mestringsnivåene, mens det er omvendt i regning. Det er også færre jenter enn gutter, 1 900 jenter og 3 200 gutter, som

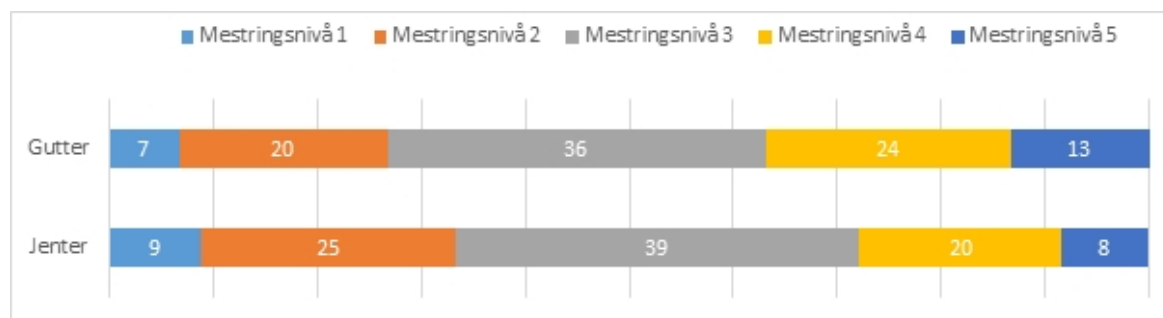
presterer på laveste nivå i lesing. I regning og engelsk skiller det lite mellom jenter og gutter i andelen på laveste mestringsnivå. Derimot er det flere gutter enn jenter som presterer på høyeste mestringsnivå i regning, 4 000 gutter og 2 400 jenter.

Blant elevene på 9. trinn er det dobbelt så mange gutter som jenter som presterer på det laveste mestringsnivået i lesing, 2 000 gutter og 1 000 jenter. I regning er det omtrent 1 100 gutter og 1 300 jenter som presterer på laveste mestringsnivå.

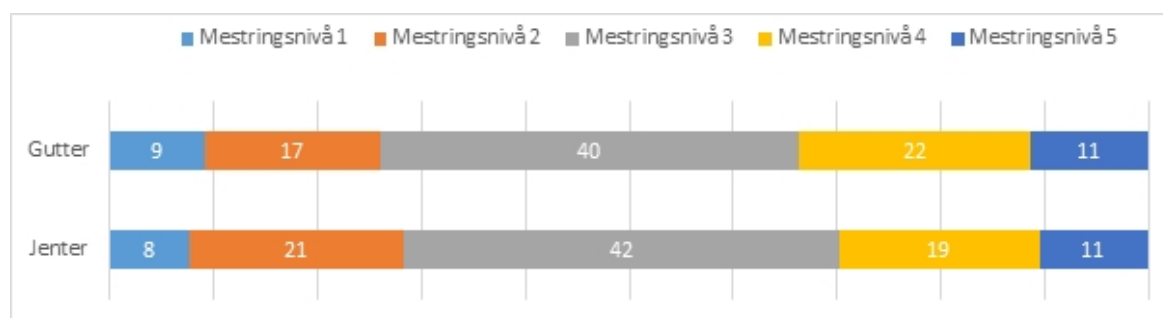
Figur 11. Jenter og gutter fordelt på mestringsnivå i lesing for elever på 8.trinn. 2017.

Figur 12. Jenter og gutter fordelt på mestringsnivå i regning for elever på 8.trinn. 2017.

Figur 13. Jenter og gutter fordelt på mestringsnivå i engelsk for elever på 8.trinn. 2017.

Her finner du mer om resultatene på 8. og 9. trinn

- udir.no/statistikk og skoleporten.udir.no. (Her ligger resultatene for landet, fylker, kommuner og skoler tilgjengelige for alle. Du kan lage dine egne rapporter.)
- [PAS](#) (For skoleiere, skoleledere og lærere. Krever innlogging.)

Les mer om nasjonale prøver.